

Vanja Čobanov

OD BELOG CVETA JABUKA

Urednik
Zoran Kolundžija

Vanja Čobanov

OD BELOG CVETA
JABUKA

Izabrana poezija

PROMETEJ
Novi Sad

Predgovor

Belina zavejanog životnog traga i na ruševinama se uči ono što bi opstalo kao veliko i da je duši spas/ i lek praštanje, zvuči paradoksalno, ali jeste blizu istine, razume se, uz znane razloge koji istodobno važe uzročno i posledično, kako bi rekao dvojniki tebe samog u pesmi Dubler. I tako, sve molitve razaslane ukidaju strah kada shvatiš kako računa se ono što je iza, to su te uhodne seni, važne za tvoje sutra, skrojene spram ove surove uniformisanosti sveta.

Stihovi koje potpisuje Vanja Čobanov, u rodoslovlju sećanja, a pod naslovom Od belog cveta jabuka, paralelnim ciklusom iskazani (*Jedro – Pre nego što se sretne*), jesu spomen i opomen, to su pasusi jevanđelja pesničkog amaneta sklonjena, rasporedno, po tajanstvenim škrinjama, i neka su vrsta okovane tišine u kišnom prizivu jeseni uoči prazničkog opstanja pred suncokretima gde se šapatom stiha slute imena onih koji mračē. Ovaj lirski egocentrizam prezire vreme loših šaptača dekorisanih još lažnijim suflerajem. Svi njegovi ponosi i tajne traju nekako uzdahnuto na jastucima osamljene mansarde za dane mračne i dane sjajne, već kako se i zbude.

Strofe pred nama oslikane su poput pijanog brodovlja Save Šumanovića da bi se očas, u talasnim farbama, obile o slike Paje Jovanovića ili refleksno i nekako opojno zabasale, baš te strofe, u široki sokak Orlovata, zagrcnutog u koloritu Uroša Predića. Taj stihovani kolorit obija se o glavu i ovog, mog lirskog sabrata, a iz Banata.

Pesnik se pita poput Dušana Vasiljeva šta je oko nas vid, šta privid?! Iza je postojanje i opstanak inih koji će doći, svečanost stiha za one što ostaju. Nema pesme bez ljubavi, ni traga ako te neće otisak zagrljaja, ma koliko da ti senka prećutno ne pominje vokale prohujale noći. Ima u ovoj lirici uzdahnutih stihova, naleću u jatima, uz raspričano ne sećam se više, a opet, razvejano setnih, poput strofiranih tragova, Miloša Crnjanskog. To je taj nerv. Banatska struna koja u gram jasno kaže kako: Ima gorčine u zalasku sunca/ i mraka pre mraka, izlizane nade,/ kad duša otkrije svoga begunca/ i večnu romansu od sutona ukrade. Da li je to naslutni beg ka tajni skrivenih misli, zemljano mirisnih, u korenu trava?

Pred nama je lirsko-sonatni napev setne duše koja opija i opojno uočava da sve poput sreće trošno je i varljivo, ali vredi pred budnim okom oplemenjene patnje koja razaznaje eho tuge minulih podneva.

*

Izmiču sati, dani, godine – nad otvorenom zavesom gde jasno uočavaš kako mesec je večeras odbegla mlada i opstaje i, opet, iznova i kod Vanje kako to beše i u Lorkinom snohvatu dok snovi u nama menjaju ruho. Da, Vanja Čobanov jeste snohvatno putovanje stiha. Obeležio jeste sebe samog da su strofe njegove zaista Od belog cveta jabuka. Raskošno bogat kofer sećanja. On je stihom došao da ostane, da intrigom sopstvene duše leći bližnje oko čitateljno.

Mnogo je drama između sna i jave, zar o tome nije tako pomno pevao i Laza Kostić, ali, zar ne, samo je ljubavni jad svetlosno prepoznatljiv?! Zar sličnost tih kulisa nije scenski i sam Gete razjašnjavao upisno zagledan u Jade mladog Vertera?!

Imam utisak da nam tu kišnu kap svežine u paklenoj vrelini letnje duše daruje pesnik pod nevinim ruhom jutra/ slaže se nade i slažu se snovi za novo podne u središtu dana gde svetluca, opet, kap zaostale suze. Sentiment bez patetike za onaj tren Pre nego što se sretnemo. Zar vam se ne čini da lepota i tuga žive u prepletu zbivanja?! Sudbina živi ljubavnu fugu. Otuda Sretni me još jednom u životu. Nije lako opisati rumenilo žiga na usnama – to vam je taj miris ruže ocvalog stiha u vrtu lirike ovoga pesnika, jer iza svega ostaje priča u Bašti života gde sve jeste i žeđ i glad,/ i laž i istina imena obojenog snohvat-stiha. Naša srca satkala je setna notna nit, nit trepetom tkana. Nije lako uz stepenik zviždati, niti silazno stepovati.

U prtljažniku ove lirike dva su kofera. Blud u lutanju, razblud u čekanju čežnje koja nestaje iz punog kruga romantične mesečine. Sve je tu za trezvene i obične ljude u prolazu: Ako uzmeš – kajaćeš se, ako se ne snađeš u zaboravu – kajaćeš se. Zanosni usnule vetrometine Bez jasne ljubavne adrese sa sedefnim zavesama nad kojima lebde ptice selice.

Krilata sećanja ištu nebesa, ona lete i kao da ne umeju da se vrate. Mora su modra i daleko plava, noći su u osvitu uspomena i tako, veli pesnik: *Ćutim Te kao mirakul,/ kao što se ćuti molitva u crkvi Svetog Ivana,/ u katedrali u Stokholmu,/ u malom selu u Banatu.* Pesnik je ukleto tih i sapet u tišini sopstvenog bića spram pokajanja čiji se lirski impulsi šire koncentričnim krugovima bespovratne vode u prolazu. Iza pesme, opstaje pesma, jer: Uvek želim da ti još nešto kažem,/ da ti još nešto dam! Dovoljno za smiraj očnoga vida. Čamac u luci varljivog života, a sve je obavijeno plavilom.

I reka Tisa je u divljem cvatu pesme čije vode znaju na koju stranu/ treba okrenuti glavu. Ima u ovom lirskom krešendu i zanosa i studii.

Može se kazati da ova lirika, uramljena minulim snohvatom, čuva eho crvenog i crnog, Bahusa sa vinskom čašom pred otvorenim vratima na čijem pragu treperi zvezda padalica: Šta je moje,/ daleko je/ gasne suša sanjalica/ šta je tvoje/ zaspalo je, pod zvezdama nestalo je, ali svetluca jasnom mesečinom stihova nad zavejanom belinom životnog traga.

U Novom Sadu, 7. jula 2025.

Milutin Ž. Pavlov

JEDRO

PLAŠIM SE DA ĆU OPET ZABORAVITI

Plašim se da ću opet
zaboraviti da živim,
i često mi polazi za rukom
da proglasim oktobar krivim
i da dane,
i da čitave nedelje
pretvorim u zvižduk vetra,
i da suzama nad nebom sivim
okačim medalje grehova prošlih.

Kada čovek nije čist
vena mu požuti kao list,
pa se slože fleke loše od loših,
i srce mu neosetno
preskače radost.

I vene, i srce šume: kud?

Čujem taj šum.
Merim taj stud,
Nije to bolest, nije ni žalost,
već tužbalica nalik na košavu.

Hu, hu – huči iz srca,
hu – huči iz glave,

pa se setim pesme iz kafane,
pa se setim stare rane

Hu, hu – huče oktobar,
hu, hu – huče kiše,

a ja se opet plašim
da ću zaboraviti da dišem,
i da ću pesme pretvoriti u kliše.

I da ću živ! Živ umreti!

Kap po kap – u šum se pretoči,
kap po kap – šumi zaborav,

al' duša hoće da se seti,
srce hoće da iskoči.

Padaju tako po meni
pogledi njeni,
ostaju na meni njene oči.

Hu, hu, huči iz srca,
hu – huči iz glave,

I bude mi hladno,
kao da sam niska trava,
budem uplašen od zaborava.

NEVIDLJIVO

Ne, nisam lik iz moderne bajke
tek čovek kao drugi
izgubljen, nevidljiv
– ja tražim svetlo daleko
i nežnu notu sa žice,
ali onda baš
kad slučajni dodir prosija dušu
talasi novog veka odnesu me
na obalu drugu
– sa penom u kosi
kao pokisle ptice.

Zar niko ne vidi moje snove?
Naizgled slobodan da biram nove
ja kao rosa sunce prosim,
ja tražim to svetlo daleko,
ja biram tugu.

BELODAN

Danas sam od ljubavi
postao ptica.

Moja krila su u tebi
kao da se poznajemo
sa litica.

Moje misli su u tebi
kao da su sišle
u gnezdo, sa stranputica.

Ako se izgubim, a izgubiću se
let mi ne krati,
traži me u sebi,
samo u sebi,
tamo ćemo se sresti,
tamo ću da se vratim.

Ako se dogodi, a dogodi će se
da od kapljica i kristala
sve zaboravim – ko sam,
što sam.
fragmente detinjstva.
lica i naličja –
moje su molitve u tebi
za slavu uspomena.

JOŠ NIJE KRAJ

Još nije kraj,
naše sutra nas treba.
žurnosti magle sjaj
zvezda budućeg neba.

Zašto da trošimo sebe
u prolaznom času – ne daj!
Dan danas se život grebe
otima za svaki pedalj.

Zašto da slabimo želje
pokretom suvišnim – gledaj:
samo mirne stvari su lepe,
samo tišinom se stiže do neba.

Uspavaj usne, ćuti.
Uteši srce i daj mu da sluti,
jer, još uvek ima dalje
naša sudba nas čeka,
nežnost nam pravo daje
na jutra topla, daleka.